

מַעֲלֵת הַיָּמִיּוֹת בַּשַּׁבָּת וּבַחֹדֶשׁ אֵלּוּל - השבוע הייתה הילולת הבן איש חי ע"ה. דיברנו בעבר על כך שהבן איש חי ע"ה כותב, שכל שעה של לימוד תורה בשבת שקולה כנגד אלף שעות לימוד בימי החול. כמו כן, הוא כותב שבחודש 'אלול' כל שעה של לימוד תורה שקולה כנגד חודש שלם. אם כן, נחשב ונראה: אם כל שעה בשבת שקולה כנגד 1000 שעות, וכל שעה בחודש 'אלול' שקולה כנגד חודש שלם, הרי שכל שעת לימוד תורה בשבת של חודש 'אלול' שקולה כנגד 1000 חודשים! ואם אדם לומד ספר ה'זוהר', אוהו... הרי זה כהנה וכהנה. על כן, כדאי לנו לנצל היטב את השבתות המועטות שנותרו לנו. נותרו לנו בסך הכל שתי שבתות, השבוע נקרא את פרשת 'כי תבוא'. בשבוע לאחר מכן נקרא את פרשת 'ניצבים וילך' מחוברות.

שמחת הביאה לארץ ישראל והציונים לאטאלה - בפרשת 'כי תבוא' נאמר: "וְהָיָה כִּי תָבֹא אֶל הָאָרֶץ" (דברים כו, א). אומר רבי חיים בן עטר זצ"ל בספרו 'אור החיים' הקדוש (דברים כו, א), שאין הלשון 'והיה' אלא לשון של 'שמחה'. יש להבין, מדוע הפרשה פותחת בלשון שמחה?; הרי סוף סוף יש בפרשה צ"ח קללות. אלא שהפרשה פותחת בשמחה, מפני שיש כאן שמחה כללית ועצומה. מסביר רבי חיים בן עטר זצ"ל: דע לך, במשך 40 שנה היו עם ישראל במדבר, ואז הקדוש ברוך הוא אומר להם: "וְהָיָה כִּי תָבֹא אֶל הָאָרֶץ". אמנם הקדוש ברוך הוא הקיף אותנו בענני כבוד ולא היה חסר לנו דבר במדבר, כל התנאים הושלמו: מי שרצה מים, הייתה לו באר מרים צמודה; ירד מן מהשמיים בכל טעם שרצית; היה עמוד אש שהאיר בלילה. אפילו לגבי בגדים, אם אדם שגר ב'מעלה אדומים' רצה חולצה אדומה, הענן היה צובע לו את הבגד באדום לפי רצונו, ואם רצה חליפה כחולה, קיבל חליפה כחולה. אדם היה קם בבוקר והכל היה מסתדר לו. ובכל זאת, כיוון שעם ישראל עברו 40 שנה במדבר והיו מצפים ומייחלים כל העת להיכנס לארץ ישראל, ברגע שהקדוש ברוך הוא מביא אותם אל הארץ, איזו שמחה עצומה זו! אמנם במדבר היה להם את משה רבנו ע"ה שהיה אור גדול, אבל השמחה הגדולה והשלמה הייתה בבחינת "כִּי תָבֹא אֶל הָאָרֶץ", שכן כל המטרה של כל הצעידה במדבר הייתה לבוא אל ארץ ישראל, "אֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ דִּרְשׁ אֶתָּה תְּמִיד עִינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּה מְרִאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה" (דברים יא, יב).

כיוצא בזה, גם בזמן הגאולה העתידה לבוא במהרה בימינו, תהיה שמחה גדולה שאין כדוגמתה. כל השמחה תהיה בסופו של תהליך הגאולה, כפי שכתוב: "בְּשׂוֹב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הֵייוּ כְּחֻלְמִים. אַז יִמְלֵא שָׂחֶק פִּינוּ וְלִשְׁנוֹנֵנוּ רִנָּה" (תהילים קכו, א,ב). איזו שמחה פנימית ואמיתית תהיה כאשר בית מקדשנו ירד מוכן מן השמיים!

כזכור, כשהיה לעם ישראל את בית המקדש הראשון שבנה שלמה המלך ע"ה, היו בו ניסים ונפלאות גלויים מן השמיים, פלאי הבורא יתברך. כשנחרב בית המקדש הראשון, לאחר 70 שנות גלות בבבל, ציווה הקדוש ברוך הוא לבנות את בית המקדש השני. איזו שמחה עצומה הייתה כשבנו אותו! אין שמחה גדולה מזו. אך בכל זאת, הגמרא במסכת יומא ומסכת מגילה (ועיין עזרא ג, יב) מספרת שהצעירים היו מרקדים ושמחים בבניין בית המקדש השני, ואילו הזקנים היו בוכים. קול בכי הזקנים גבר על קולות השמחה של הצעירים. מדוע? מפני שהזקנים אמרו: 'אתם לא ראיתם את בית המקדש הראשון, ויחסית אליו, בית המקדש השני הוא ירידה עבורנו'. אבל כעת, כאשר יבנה בית המקדש השלישי שִׁירד מוכן מן השמיים, תהיה זו מעלה גדולה מאד ושמחה עצומה שאין לה גבולות.

בנוסף, זה לא סתם שעכשיו שמחים. נאמר בסוף הפרשה הקודמת: "תִּמְחָה אֶת זֵכֶר עֲמֶלְק... לֹא תִשָּׁכַח" (דברים כה, יט), ומיד לאחר מכן נאמר: "וְהָיָה כִּי תָבֹא אֶל הָאָרֶץ" (דברים כו, א). השמחה של הביאה לארץ קשורה קשר הדוק למחיית עמלק, שכן כאשר מוחקים את זכר עמלק, אין עוד מניעות ובעיות ויש שמחה גדולה.

כמו כן ראינו את הציווי: "לא תִּתְּרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבְחֶמֶר יִתְּדוּ" (דברים כב, י). מדוע? מפני שכאשר השור והחמור מתחברים יחד, יש קלקול גדול בעולם והדבר נותן כוח לסֵטְרָא אֲחֶרָא. שור וחמור הם שתי קליפות קשות, אך כנגדן נתן לנו הקדוש ברוך הוא כוח לקדושה: נתן לנו את יוסף הצדיק שנאמר עליו "בְּכֹר שְׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ" (דברים לג, יז), ונתן לנו את יששכר שנאמר עליו "יִשָּׁשְׁכָר חֶמֶר גִּרָם" (בראשית מט, יד). כאשר יעקב אבינו ע"ה אמר לעֶשָׂו: "נִיְהִי לִי שְׁוֹר וְחֶמֶר" (בראשית לב, ה), הוא התכוון לומר ששתי הקליפות הללו של שור וחמור נכנעות לפני שני בניו, יוסף ויששכר, שהם שור וחמור שזה ראשי תיבות 'חש', לרמז על מה שאמרו חז"ל- החש בראשו, יעסוק בתורה, והשור והחמור שהם כנגד יוסף ויששכר, מכניעים את כל כוחות הטומאה. כאשר הקדוש ברוך הוא הכניס את עם ישראל לארץ, הוא הנחיל להם את הארץ והפיל לפניהם 31 מלכים על ידי יהושע.

אלף 999 צריך הכנה - על הפסוק "בְּכָל צָרְתָם לוֹ צָר" (ישעיהו סג, ט), מובא בדברי חז"ל שהמילה 'לו' נכתבת ב-ו' ונקראת ב-א' ('לא'). בזמן הגלות, כביכול הקדוש ברוך הוא מצטער יחד עם ישראל ('לו צר'), ואילו בזמן הגאולה יתקיים 'לא צר', שאין עוד שום צרה בעולם. אם כן, אפשר לקרוא את הפסוק 'לו צר' ו- 'לא צר' וזה רומז על 'אלול'. כל זה רמז בחודש 'אלול', שנאמר בו: "דָּרְשׁוּ ה' בְּהִמְצָאוֹ קִרְאֵהוּ בְּהִיוֹתוֹ קָרֹב" (ישעיהו נה, ו). אדם אינו יכול לבוא בראש השנה ללא שום הכנה מוקדמת מצידו בחודש 'אלול', ולבקש מהקדוש ברוך הוא 'אני רוצה חיים טובים'. הדבר דומה לאדם שרוצה להתחתן היום, ואומר: 'אני רוצה להתחתן עוד היום!'. אומרים לו: 'אדוני, מה זאת אומרת היום? צריך להזמין אולם מראש, חצי שנה או שנה לפני כן. צריך לבשל אוכל, להזמין תזמורת וצלמים. הכל מצריך הכנה מוקדמת!'. כך גם אצל הקדוש ברוך הוא: אם תכין את עצמך חודש ימים מראש בחודש אלול, תזכה לקבל את כל ההשפעות בראש השנה. אבל לא לבוא רק בראש השנה ולומר 'היום תחתום אותי לחיים טובים'.

תפארת ישראל - סיפר מרן הרב שטיינמן זצ"ל על יהודי אחד שגר ב'צרפת', ובכל שנה היה נוסע ל'מרוקו' להביא אתרוגים הגדלים בהרי ה'אטלס', מפני שהם גדלים בר ואינם מורכבים. לזה היה שכן גוי שהיה חתנו של מלך מרוקו. המלך היה מגיע לעיתים לבקר בוויולה המפוארת של חתנו. היהודי ביקש מהשכן הגוי: 'כאשר המלך מגיע אליך, אני מבקש שתתן לי להיכנס ולברך עליו את הברכה 'ברוך שחלק מכבודו לבשר ודם'. הגוי הסכים, וכאשר הגיע המלך לבית לאחר כחודשיים, סיפר לו חתנו על השכן היהודי. המלך הסכים לפגוש אותו. כשהגיע היהודי, שאל אותו המלך לפשר הברכה, והיהודי הסביר שבדת היהודית מברכים על מלך בשר ודם, שכן הקדוש ברוך הוא נתן לו מן המלוכה. המלך נהנה והחל לשוחח עמו. שאל אותו המלך: 'כמה ילדים יש לך?'. התחיל היהודי לספר: 'הגדול בן 17, והקטן יהיה בעוד חודש בר מצווה'. המלך שאל: 'מה זה בר מצווה?'. הסביר לו היהודי: 'אצלנו בגיל 13 הילד נכנס לעול מצוות ועושים לו מסיבה גדולה. שכרנו אולם והזמנו אורחים'. אמר לו המלך: 'כיוון שזו מסיבה דתית ומיוחדת, אינני יכול להשתתף בה בעצמי, מפני שכמלך אני חייב ללבוש בגדי מלכות וזה יצור רעש גדול. אך מותר לי לתת לילד מתנה?'. השיב היהודי: 'בוודאי שמותר'. הוציא המלך עט וכתב לילד צ'ק על סך 40,000 יורו! המלך ראה שידו של היהודי רועדת, ואמר לו: 'אני יודע שזה סכום גדול, ואולי אם הייתי נותן לך 400,000 יורו היית שמח עוד יותר, אבל תדע שמלך מרוקו אינו נותן מתנות בכל יום, וכשהוא נותן, הוא נותן מתנה לפי כבוד המלוכה שלא תבייש את המלך'. מוסר השכל עצום נלמד מכך: מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא נמצא איתנו כעת בחודש אלול, בבחינת 'המלך בשדה'. כשהמלך נותן, הוא אינו נותן בקטן אלא בגדול. על כן, אל תבקש דברים קטנים ופעוטים בלבד, אלא תבקש על עבודת השם יתברך: 'אני רוצה חכמה, בינה ודעת להבין את התורה, לדעת את כל הש"ס והתורה כולה'. תבקש דברים גדולים!

מסופר על אחד המלכים שרצה לדעת מה העם מדבר עליו. התחפש המלך לעני ולבש בגדי סחבות, והלך לישב במקום שבו יושבים העניים, כשהשומר שלו צופה בו מרחוק. המלך שומע עני אחד אומר: 'אם הייתי פוגש את המלך, הייתי מבקש ממנו בית, כי אין לי איפה לגור'. העני השני אומר: 'אם הייתי רואה את המלך, הייתי מבקש ממנו שני מיליון דולר'. העני השלישי, שהיה מסובך במשפטים, אומר: 'אם הייתי פוגש את המלך, הייתי מבקש ממנו עורך דין גדול שיציל אותי בבית המשפט'. קם העני הרביעי ואומר: 'כולכם מדברים שטויות! וכי המלך ישמע לכם? אפילו אם תראו אותו ותבקשו, הוא לא ייתן לכם כלום!'. למחרת, קיבלו כל ארבעת העניים מכתבים מבית המלך: הראשון קיבל הודעה: 'רצית בית, קיבלת בית מפואר של 200 מטרים עם גינה ומדשאה'. השני קיבל הודעה: 'רצית שני מיליון, הופקד בחשבון הבנק שלך הסכום'. השלישי קיבל הודעה: 'רצית עורך דין, המלך מינה לך את העורך הדין הטוב ביותר'. ואילו הרביעי נכתב: 'המלך מצטער, אך אינו יכול לעזור לך. כיוון שאמרת שהמלך אינו עוזר, המלך לא יעזור לך'. מכאן נבין: כאשר אנחנו מבקשים מהקדוש ברוך הוא, עלינו להאמין ביכולתו האינסופית, ועל כן צריך להתקרב אליו ולהתחנן לפניו מכל הלב.

10 הקללות בפשט 'כי תבוא' ופסיכתן לאפכות - רבנו האריז"ל כותב שכל 98 הקללות (צח קללות) המופיעות בפרשת 'כי תבוא', בתוכן הפנימי שלהן הן בעצם ברכות גדולות, והקדוש ברוך הוא הופך את הקללה לברכה. במסכת מגילה (דף לא ע"ב) אומרת

איך אפשר להידבק בזה? נאמר: "ויעבור ה' על פני ויקרא" (שמות ל"ד, ו'). אמר רבי יוחנן: אלמלא מקרא שכתוב, אי אפשר לאומרו, מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא כשליח ציבור והראה לו למשה סדר תפילה. אמר לו: כל זמן שישאל עושים לפניי כסדר הזה, אני מוחל להם. יש להבין מה פירוש "עושים לפניי כסדר הזה". האם די בכך שאומרים י"ג מידות רחמים? מורנו ה' חפץ חיים' מסביר זאת על פי משל: מנהל מיוחד של בית חרושת היה צריך לנסוע לחו"ל למשך חודש ימים. הוא פחד שבהעדרו, המפעל לא יתנהל כראוי, ולכן קרא לסגנו הבכיר והפיקח, מסר לו רשימת הוראות מפורטת איך להפעיל את המכונות ומה התפוקה היומית הנדרשת, והזהיר אותו להיצמד להוראות בכל מחיר. כשחזר המנהל כעבור חודש, ראה ששום דבר לא נעשה והעבודה עמדה מלכת. קרא לסגנו ושאל: "הרי נתתי לך רשימה מפורטת!". ענה הסגן: "כל יום קראתי את כל הרשימה מילה במילה!". אמר לו המנהל: "וכי מה, הדף יעשה מעצמו? הרשימה נועדה כדי שתלמד ממנה איך לפעול ולהפעיל את המפעל, ולא רק כדי לקרוא אותה!". הנמשל הוא בדיוק אותו דבר, אומר ה' חפץ חיים'. באמירת י"ג מידות של רחמים, המסר הוא "יעשו לפניי כסדר הזה", כדברי חז"ל: מה הוא רחום, אף אתה רחום, מה הוא חנון, אף אתה חנון, "והלכת בדרכיו" (דברים כ"ח, ט'). להתנהג במידות של חסד, חן ורחמים.

על זה ביאר החכם רבי אברהם סבע: **"אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף"** (תהלים פ"ו, י"ב). אם אנחנו בארץ ננהיג את עצמנו במידותיו של הקדוש ברוך הוא באמת ובחסד, אז נזכה שיתקיים בנו "וצדק משמיים נשקף", שהקדוש ברוך הוא יתנהג עמנו ברחמים ובצדקה.

ויתן לה הכנסה וכוח הפליאה בבית המקדש היו עומדים צפופים ומשתחוים רווחים (משנה, מסכת אבות, פרק ה', משנה ה'). מה הפירוש? אם אדם עומד על דעתו ולא מוכן לוותר, תמיד צפוף לו. אבל אם הוא משתחוה, מוותר ומוריד את הראש, נהיה לו רווח והכל מסתדר. למשל כשאתה רוצה לנסוע במונית, איך תיכנס למונית? אתה צריך להתכופף כדי להיכנס. אם תישאר עומד זקוף, איך תיכנס?

האדם הוא יציר כפיו של הקדוש ברוך הוא, ויש בו כוחות ומניעים רבים. בין כל הכוחות הללו, צריך שיהיה לו גם את "כוח הבולם", לדעת לעצור בעת הצורך. הגמרא אומרת: "אמר רבי אילעאי: אין העולם מתקיים אלא במי שבולם את עצמו בשעת מריבה, שנאמר: תולה ארץ על בלימה" (מסכת חולין, דף פ"ט, עמוד א'). בזכות האנשים שיודעים לשתוק בשעת מריבה ולשלוט בכעסם, העולם מתקיים. למה אדם כועס על חברו? כשאדם הוא יהודי מאמין, הוא יודע שגם אם פגעו בו או העליבו אותו, הכל מגיע בהשגחה עליונה מלמעלה, ולכן אין לו סיבה לכעוס על השליח.

אֶתְּחִי אֱלֹהִים וְאֶפְיָאֵר - בפרשת השבוע מובאת מצוות ביכורים: "ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך אשר ה' אלהיך נתן לך ושמת בטנא והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך" (דברים כ"ו, ב').

הרמב"ם מסביר כיצד היו מעלים את הביכורים (הלכות ביכורים, פרק ד'): כל העיירות שבמעמד היו מתכנסות לעיר המעמד ולנות ברחובה של עיר כדי שלא להיכנס לבתים מפני אוהל הטומאה. בשחר היה הממונה קורא: "קומו ונעלה ציון אל ה' אלהינו" (ירמיהו ל"ו, ה'). והשור הולך לפניו, קרניו מצופות זהב ועטרה של זית בראשו לרמז על שבעת המינים שמהם באים הביכורים, והחליל מכה לפניו עד שמגיעים קרוב לירושלים, ואז שולחים שלוחים להודיע לאנשי ירושלים ומעטרים את ביכוריהם. כל בעלי האומנויות בירושלים היו עומדים לפניו ושואלים בשלומם ומעודדים אותם. מצוות הביכורים מלמדת את האדם: עבדת קשה, שקדתי, אבל תדע שזה לא שלך. תתגבר על התאוות, את הפרי הראשון והמובחר תביא מתנה לה' בבית המקדש. כך אדם צריך להרגיל את עצמו, לתת ולהתגבר על תאוותיו. מעשה ברבי משה כנפו ע"ה מאשדוד, שהיה מביא לרבי מאיר אבוחצירא זצ"ל ארגזים של פירות וירקות. בבא מאיר היה אומר לו: "משה, מה אעשה בזה? אין מי שיאכל, קח זאת בחזרה ותחלק". והוא היה נעלב. מה אמרנו לו?, היה שם איתנו תלמיד חכם בשם הרב חיים טודרס זצ"ל, שאמר לרבי מאיר: "כבוד הרב, בבית המקדש כשהיו מביאים ביכורים היו מניחים אותם, ואפילו שהיו מרקבים, הבעלים היו מתכפרים. הוא מביא לך ביכורים, תשים בפינה, גם אם מרקבי, הרי זו כפרה בשבילו". אמר לו רבי מאיר: "הצדק עמך", וקיבל את הדברים.

במסכת חגיגה (דף ד', עמוד ב') מסופר מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור ורבי אלעזר בן ערך מחמר אחריו, ודרש במעשה מרכבה וירדה אש מן השמיים וסבבה אותם. אולם, הגמרא במסכת שבת (דף קמ"ז, עמוד ב') מספרת שרבי אלעזר בן ערך נמשך אחר מקום של תענוגות, מים יפים ויין טוב (דיומסת). הוא שהה שם חצי שנה, ומתוך שלא עסק בתורה, שכח את תלמודו. כשהוא חזר לקרוא בתורה, במקום לקרוא "הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם" (שמות י"ב, ב'), קרא בטעות "הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם". חכמים התפללו עליו וחרדה בינתו והחזיר ה' את תלמודו. מכאן לימדונו חז"ל כמה צריך אדם להיזהר ולהתחזק תמיד בלימוד התורה ובתיקון המידות, ולא להימשך אחר תענוגות חולפים, כדי לזכות לכתיבה וחתימה טובה.